

ALKOTÓI TEVÉKENYSÉG (portfólió)

Az eddigi megjelent műveim bemutatása

HORIZONMENTÉS

(esszék és tanulmányok)

Budapest, L' Harmattan Kiadó, 2015.

Az irodalmunknak létezik egy sajátos vonulata Nyugat-Európában, a tengerentúlon és a Kárpát-medencében, amelynek biztos kézzel sikerült éles és sajátos képet alkotnia magáról. E kötetben szereplő egyik alkotó sem tudta elkerülni a 20. század történelmi kataklizmáit; ezek a mai napig hatással vannak a mindennapi életünkre és irodalmunkra. Ez elegendő okot szolgáltat ahhoz, hogy át- és újragondolhassuk a magunkhoz és egymáshoz való kulturális viszonyulásainkat. Ezért a könyv nemcsak magyarországi, hanem egykori emigráns, nyugat-európai és tengerentúli magyar alkotóknak is helyet biztosít. Olyan írók és költők alkotásai, valamint róluk írt művek kerülnek tárgyalásra, amelyek a 20. századi magyar irodalom egy részének esztétikai és gondolati jellegzetességeit adják. A tanulmányok az egyéni és a közösségi sorsot befolyásoló értékek legkülönbözőbb esztétikai alkatú művekben való felszínre kerülését hivatottak segíteni. Mindez a magyar irodalom egységét, a több irányból érkező érték egymást kiegészítő hatását szolgálja.

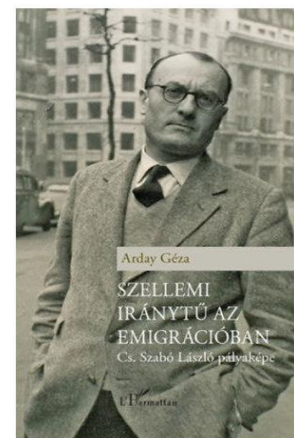

SZELLEMI IRÁNYTŰ AZ EMIGRÁCIÓBAN – CS. SZABÓ LÁSZLÓ PÁLYAKÉPE

(monográfia)

Budapest, L' Harmattan Kiadó, 2018.

Cs. Szabó László (1905-1984) halála óta eltelt évtizedek tették időszerűvé, hogy átgondoljuk irodalmi helyét és szerepét. A kötet szerzője több évnyi kutatómunkáját foglalta monográfiába: összeillesztette a történelmi okokból szétszakított életművet. Nem szeretne volna, hogy az életmű „hűlő árnyékban” maradjon, hiszen Cs. Szabó a magyar nyelvű intellektuális próza egyik 20. századi művelője, aki műveiben az európai kultúra mellett hitet tett magyarságáról is. Ez a könyv nem viasz, amely lenyomatként adja vissza Cs. Szabó teljes életrajzát vagy munkásságát, hanem iránytű – mint amilyen ő maga is volt az emigráció számára – amely bemutatja életútjának főbb mérföldköveit, s azok alkotói, történelmi és lélektani hátterét.

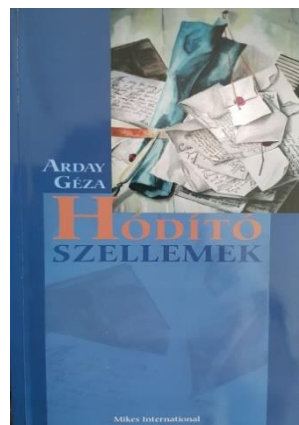

HÓDÍTÓ SZELLEMEK

(esszék)

Hollandia, Hága, Mikes International, 2009.

A kötetben szereplő esszék jelentős részét tanárságom idején, diákjaim számára készítettem. Ez a kötetem 2009-ben jelent meg, amelyben tanításom idején készített esszéimet szerepeltettem. Az egyéni és a közösségi sorsot befolyásoló értékeket, a különféle műfajú, ám azonos esztétikai alkatú művekben igyekeztem kimutatni. Nem próbáltam egy-egy írói és költői életrajzot az alkotás és életmű értékelésének az alapjává tenni, azonban azt minden írásomban felhasználtam a művek helyzetének és hátterének a megismertetéséhez. Ezt a törekvést a kötetben közölt *hódító szellemek*ről írt esszék mutatták be. Elemzésemmel az volt az egyik nem rejtett célom, hogy megerősítsem egykori tanítványaimban az irodalom értelmébe vetett hitüket.

GYERMEKTELEN ÍRÓK A DIKTATÚRA IDEJÉN

(irodalomelmélet és írószociográfia)

Budapest, L' Harmattan Kiadó, 2013.

Ebben a könyvemben számos olyan alkotó kerül előtérbe, akik nem alkudtak meg a diktatúra éveiben, s emiatt nagy áldozatot hoztak. Nemes Nagy Ágnessel együtt vallhatjuk, hogy „hiteles élet nélkül hiteles művészet sem lehetséges”. Egy író- és költőnemzedék jeles személyiségei – főleg az *újholdasok* – nem vállaltak gyermeket. Utódok helyett műveket adtak az örökkévalóságnak. Fiatalok voltak, mégis gyermektelenek maradtak, mert ezáltal kiszolgáltatottá váltak volna a rendszer számára. A kötetben szereplőkre jellemző, hogy életük meghatározó alkotói szakaszában gyerekeknek szóló műveket hoztak létre. (Felnőtt olvasók számára egy ideig nem írhattak...) Emiatt egy átalakult irodalmi térben, azon belül egy másik mezőben mégis megőrizhették a függetlenségüket, az esztétikai értékteremtésüket, és egyaránt beírták nevüket az ifjúsági irodalomba, valamint a gyermekek szívébe is.

A könyv első kiadása Hágában, a Mikes International kiadásában, 2007-ben *De hol vannak a gyerekek? Gyerekirodalom és gyermektelen írók* címmel jelent meg. A gyermektelen írók problémáját vizsgálja ez az irodalomtörténeti és szociológiai munka. Beszélgetések alakalmával Polcz Elaine hívta fel a figyelmet a könyvben foglalt jelenségre. A munkához Lengyel Balázs és Szabó Magda is jelentős segítséget nyújtott.

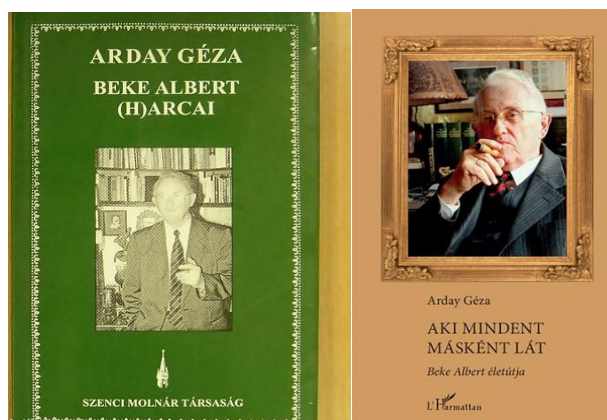

AKI MINDENT MÁSKÉNT LÁT

(monográfia)

BEKE ALBERT (H)ARCAI, Budapest, Szenczi Molnár Albert Társaság, 2004.

Budapest, Uránia Alapítvány, L'Harmattan Kiadó, 2018. (Átdolgozott és bővített kiadás)

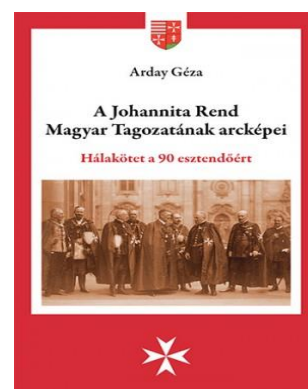
Ez a kötet Dr. Beke Albert egyetemi tanár, irodalomtörténész, Gyulai Pál-kutató életének főbb állomásait, s munkásságának egészét: a kételkedés művészt, a kritikust, valamint az irodalomtörténészt igyekszik bemutatni. A monográfiából kirajzolódik egy irodalomtörténész életút, mely egyúttal kordokumentum is arról, hogy milyen alkotói légkör uralkodott az elmúlt hat évtizedben.

A jelen kor tárgyilagosságával igyekeztem vizsgálni az irodalomtörténész munkásságát, akinek 1953-ban jelent meg az első publikációja. Ez a hat és fél évtized okot ad a visszatekintésre, hiszen egy jelentős életmű kibontakozását követhetjük nyomon. Megismerkedhetünk a Gyulai-kutató Beke Alberttel, mint éles szemű és kérlelhetetlen kritikussal, aki egyúttal nemzedékének egy igen termékeny és eredeti látásmóddal rendelkező irodalomtörténésze. Monográfiát írt: Adyról, Mikszáthról, Gyulairól, Márairól, Illyésről stb. Egy olyan irodalmár, akinek irodalmi élményanyaga – erkölcsi és érzelmi énjével együtt – egész valóját igénybe veszi. Nem véletlen az, hogy már fiatalon is megosztotta az érdeklődését az irodalomtudomány és a pszichológia, azon belül a karakterológia között, ahhoz hasonlóan, ahogyan egykori mestere, Barta János professzor is művelte.

A JOHANNITA REND MAGYAR TAGOZATÁNAK ARCKÉPEI **(történeti feldolgozás)**

Budapest, L' Harmattan Kiadó, 2014,

A Johannita Rend Magyar Tagozatának történetébe nyújt bepillantást a kötet, valamint a Tagozat megalapítása, 1924 utáni történeti bemutatására is vállalkozik ez az eszméletörténeti munka. A kötet elsődleges feladatának az eltelt kilenc évtized jelentős eseményeinek és johannita személyiségeinek a kiemelését tekinti. Az évszámok és egyéb tényadatok megkerülése nélkül nehéz, szinte lehetetlen vállalkozás lett volna a johannita életutak alakulásának érzékletes bemutatása. Ugyanakkor megpróbáltam tárgyamat, a lényegét

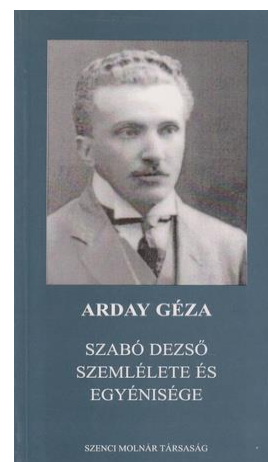

kiemelve megközelíteni, ehhez – és talán ez a legfontosabb megkülönböztető jegye – egy sajátos hangulatot is igyekeztem teremteni: a magyar történelembé ágyazott rendi és tagozati johannita történetek segítségével, amelyek 1945 után, a Magyar Tagozat hazai betiltását követően, már emigrációban bővítették a Rend történetét.

SZABÓ DEZSŐ SZEMLÉLETE ÉS EGYÉNISÉGE (eszmétörténet, karakterológia)

Budapest, Szenczi Molnár Albert Társaság, 2003.

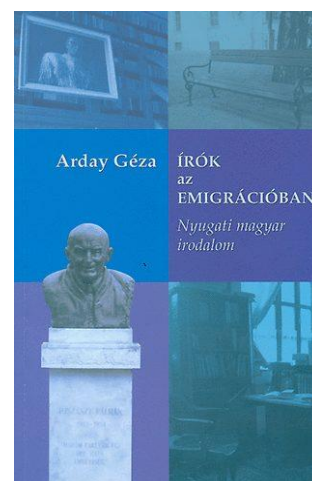
Ebben a munkámban elemeztem Szabó Dezső életszemléletét, amelyhez a mindenkor időszerű Szabó Dezsőről írt tanulmányok szolgáltak gyűjtőpontul. Munkámat Szabó Dezső egyéniségéről vallott egykori, kortársi nézetek sok éves kutatómunkája, az életmű áttanulmányozása fémjelzi. A kötet középpontjában Szabó Dezső jelleme áll. Az alábbi kötet írásainak újszerűsége abban található, hogy Szabó Dezső személyiségének vizsgálata során visszanyúltam egészen a gyerek- és ifjúkoráig és ebből a nézőpontból vizsgáltam meg a viszonyulását a magyar ifjúsághoz. A jellemvizsgálat során, külön fejezeteken keresztül elemzés tárgyát képezte Szabó Dezső irodalom- és történelemszemlélete. A tanulmánykötet megjelentetése – Szabó Dezsőt személyesen ismerő – Szij Rezső írónak, kiadónak köszönhető, aki Szabó Dezső munkásságának alapos ismerője és az őt követő nemzedék tagja volt. Emiatt is új és eddig szokatlan szemszögből vizsgáltam a "pamflet Michelangelóját", összefoglalva több nemzedék véleményét, ezáltal is elősegítve a Szabó Dezső-i életmű elfogultságtól mentes értelmezését. Talán ez a munka is adalék ahhoz, hogy művei ne váljanak értelmezhetetlen, *sorsukra hagyott szélmalomokká*.

ÍRÓK AZ EMIGRÁCIÓBAN – NYUGATI MAGYAR IRODALOM (esszék és tanulmányok)

Hollandia, Hága, Mikes International, 2009.

Magyar irodalmat nemcsak Magyarországon írnak, adnak ki, ítélnek meg és olvasnak, hanem határon kívül: a Kárpát-medencében, sőt egykor az emigrációban élt írók: Nyugat-Európában és tengerentúlon is. Több éves gyűjtőmunkámnak az volt a célja, hogy egy-egy emigrációs és irodalmi szempontból jelentős életművet, alkotást és jelenséget mutassak be. Az összegyűjtött – egymástól független – ám tematikája szempontjából mégis összetartozó írások mindegyike emigráns költői, írói és műfordítói életutakat összegez és ismertet. Sárospatakról készült fotókkal van díszítve a kötet, ami nem véletlen, ugyanis e város pár egykori emigráns alkotó hagyatékának egyik befogadójává és őrzőjévé vált. Újszászy Kálmán professzor kezdeményezésére és közreműködésére talált otthonra Cs. Szabó László hatalmas könyvtára.

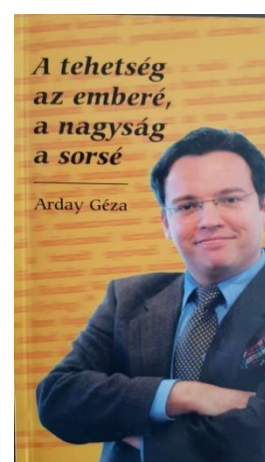
Szathmáry Lajos hagyatéka, amely Amerikából tért haza. A kollégium udvarán egy bronzplakettel díszített pad is emlékezik az egykori pataki diákra. Cs. Szabó László és Rácz István sírja az öreg, több száz esztendőös református temetőben alussza örök álmát. Ezek elevenítődnek meg az albumszerű fotókon.

A tanulmányok, esszék, recenziók és előadások anyagai a nyugati magyar irodalom egy részének a bemutatását szolgálják. Az írások, s a benne szereplők Tamási Áron elhíresült mondását igazolják, amelyet londoni látogatásakor mondott, mely szerint: *akármelyik dombon áll is a pásztor, ugyanazon a nyájon a szeme*. Ezzel a szemlélettel bocsátottam – 2009-ben – útjára ezt a kötetet: a különböző kultúrateremtő személyekről szóló írásaimmel.

A TEHETSÉG AZ EMBERÉ, A NAGYSÁG A SORSÉ (esszék, vallomások)

Budapest, Nyitott Könyv Kiadó, 2013.

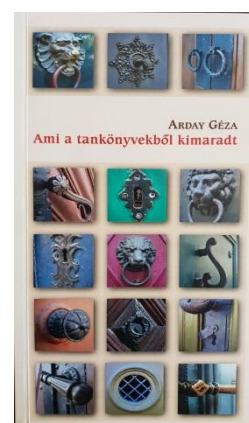
Kemény Zsigmondtól származik a címben szereplő a mondás, amelyet szerénytelenül magamra "mértem", amikor negyvenedik születésnapomra az írásaimból összeállított kötettel meglepett a kiadóm, és címet választhattam ehhez a válogatáshoz. Igyekezett az irodalmár szerkesztő, Majtényi Zoltán olyan írásokat válogatni tőlem, amelyek meghatározóaknak számítanak.

AMI A TANKÖNYVEKBŐL KIMARADT (tanulmányok, elemzések)

Budapest, Nyitott Könyv Kiadó, 2011.

Ez a kötet egy kísérlet volt 2010-ben, amikor írtam, hogy olyan irodalmi jelenségek kerülhessenek bonckés alá, amelyek kimaradtak a középiskolai tankönyvekből. Segítségemre volt a szakmai munkámban két tankönyvíró véleménye. Abban az elzárt irodalmi térben jártam, amelyben 1945 után több évtizedig aludták álmukat kevésbé támogatott, sőt kifejezetten tiltott szerzők és művek. Ezeknek a szerzőknek nem kifejezett biográfiai bemutatására került sor a könyvben, hanem az életművük egy-egy jelentős elemének a bemutatására vállalkoztam.

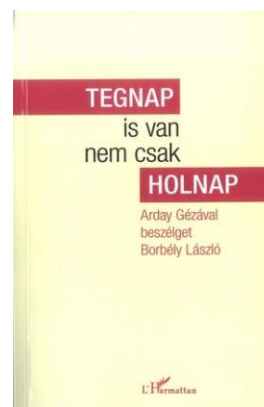

TEGNAP IS VAN NEM CSAK HOLNAP

(Interjúk, vallomások, levelek, kritikák)

Budapest, L' Harmattan Kiadó, 2015.

Borbély László író, egykori lyukasórás íróársam készített velem hosszabb interjút a munkáimról és eddigi életéről. A kötetben eddigi könyveim elkészülésének lelki és szellemi hátteréről vallok. Szó kerül alkotói időszakomról, amikor Mészöly Dezső, Majtényi Zoltán, Hernádi Gyula, Gyurkovics Tibor, Szalay Károly, Lengyel Balázs, Beke Albert és Bárány Tamás foglalkoztak egyes írásaimmal, továbbá felelevenítődik a Magyar Írók Egyesületének, a kilencvenes évek alkotói időszakának viszonyrendszere. Egyszerű, őszinte és nagyon közvetlen hangon beszélgettünk több alkalommal, amelyből ez a kötet – közös munka eredményeként – született. Ebben levelek, vallomások és kritikák is helyet kaptak, amelyek kiegészítették az interjú szövegéből kiolvasható mondanivalót.

ERREFELÉ SOK A VALÓSÁG

(Tanulmányos és esszék)

Budapest, L' Harmattan Kiadó, 2019.

Magyar emigráns és hazai alkotói sorsok, valamint kemény jellemek és erkölcsi viselkedésminták illeszkednek össze e kötetben. Az írások is történelmi jelenségeket és emberi teljesítményeket vesznek számba, zömmel huszadik századi metszéspontok mentén. Nem véletlenül, hiszen közelmúltunk története tele van olyan lezáratlan eseménysorokkal, amelyek után tudatosan megválaszolatlan történelmi és erkölcsi kérdések maradtak a rendszerváltást követően is. Többségében megismerésre érdemes személyek, személyiségek ábrázolódnak, megvilágítva az árny(ék)ukat; fényjátékuk mögött ott dereng eredeti színhatásaival az adott kor politikai háttere is, ám az belesimul a helyzetek és egyének történeteibe. Talán több mindent megsejthetünk és megérthetünk mindabból, ami a mai napig bennünk és körülöttünk létezik, ugyanis errefelé tényleg sok a valóság.

